

Lilijana Burcar
Filozofska fakulteta, Ljubljana

OD ČAROBNE PALICE HARRYA POTTERJA K MITSKIM RAZSEŽNOSTIM IMAGINARIJA OTROŠTVA*

Pojav Harrya Potterja za literarno kritiko še vedno predstavlja odprto rano in celo negovano bolečino, saj ji še vedno ni uspelo povsem zadovoljivo odgovoriti na vprašanje, v čem je dejanska draž *Harrya Potterja* – torej zakaj ti serijski romani kljub svoji klišejski enoplastnosti in tehnični neobrušenosti magnetično priklenjajo pogled tako mlajšega kot starejšega bralstva ter pri tem ustvarjajo presežke pozitivnega zanimanja.

Osrednja nit te predstavitve zadeva vprašanje, kako romani *Harrya Potterja* s svojim načinom polaganja čarobne palice v roke otroka napeljujejo k ponovnemu vzpostavljanju in ohranjanju mitskih razsežnosti imaginarija otroštva. Želimo podati tezo, da je pojav in vzpon *Harrya Potterja* neposredno povezan prav z vprašanjem, **kako misliti** otroka, in sicer v času, ko se razvodnice med tradicionalno razslojenimi vsebinami odraslega in otroškega sveta vedno bolj sesedajo, krčijo in porazgubljajo. Torej v času, ko naraznost sveta odraslih in otrok utrjujejo potrošniški izdelki, stapljajo in brišejo pa mediji, kjer se otrok in odrasel združujeta v vedno bolj podobnega naslovnika. Po našem videnju *Harry Potter* sodeluje pri vnašanju nemira v to staro razvodje med otrokom in odraslim, saj s polaganjem čarobne palice v roke otroka temu podeljuje žezlo moči. To ga izluščuje iz polja nevidnosti in mu omogoča sestopanje iz predpisane priklenjenosti na orbito predružbenega, robnega. S simbolnimi zamahi čarobne palice se tako Harry Potter in njegova družčina spuščajo v bitko za prepoznavanje otroka kot enakovrednega udeleženca pri podvzemanju odločitev, uveljavljanju lastnih razsodb in krojenju podobe njihovega življenja znotraj sveta šolskega internata. In če je tako seveda zadoščeno očem mladega bralstva, je pod prevleko otroku naklonjene čarobne palice poskrbljeno tudi za razburjene oči odraslega, saj mu natanko toliko moči, kot jo palica otroku na prvi pogled podeli, istočasno skrivoma tudi odvzame. V njenem osrčju se namreč pritajeno gnetejo in ponovno gostijo razrahljani vozli tradicionalnega podoumevanja odraslemu še dopustnih robov imaginarija otroštva, njegovih vsebinskih razsežnostih in načinov njegovega občutenja. Temu *Harry Potter* zadosti tako, da v enovito gmoto imaginarija otroštva zareže na način, ki otroštvo preplasti v dvojno vzporedno potekajočih osi. Dekliškemu subjektu, ki ga uteleša Hermiona, ponuja in odvzema pričarano

* Avtorica je napisala bistveno daljši prispevek, ki pa ga je za objavo v simpozijški številki zaradi vnaprejšnje omejitve števila znakov skrajšala.

moč tako, da jo zvaja v kalupe družbeno spolno označenega vedenja – to pa jo kot utelešenje vedočega otroka odrija v robnost, onstranskost. Deško postavljeni subjekt pa speljuje v utore romantične ikone nedolžnega, krhkega in ranljivega otroka, ki tako ponovno kliče po zaščitniški drži vedno bolj pomirjenega odraslega sveta. Da bi lahko razumeli, kako prihaja do teh tihih preobratov, ki vodijo k ponovnemu vozlanju in utrjevanju mitskih razsežnostih imaginarija otroštva, si moramo najprej skicirano ogledati, kaj se dogaja s čarobno palico v rokah Hermione in dekleškega subjekta in se nato obrniti k Harryju in deškemu otroštvu.

1.0 Čarobna palica v rokah Hermione in dekleškega otroštva ter v rokah Harryja Potterja in deškega otroštva

Hermiona sprva stopa pred naše oči kot izjemna, samopriučena in samozadostna oseba, za katero je značilno, da ne le iznajdljivo črpa iz ogromne zakladnice entuziastično prisvojenega znanja o urokih, temveč da s svojo čarobno palico tudi večje upravlja. Zanimivo pa je, da sta njena nadaljnja vidnost in vključitev v obstoječi red paradoksalno odvisni od razveljavitve njenega znanja, pri čemer je osrednja vloga zaupana prav Harryju in Ronu, ki Herminonino posedovanje znanja neusmiljeno prebadata z namerno negativno nastrojenimi opazkami; te pa posledično vse bolj postavljajo pod vprašaj Herminonine sposobnosti hitrega, ostrega presojanja, njeno razvejano znanje pa namerno opremljajo z negativnimi vrednostnimi predznaki pri-taknjene neobglenosti in nerodnosti. Ker to prinaša tudi utišanje in, kot se izkaže kasneje, počasno odstranitev edinega otroka, ki dejansko razpolaga z učinkovitim znanjem in nanj pripenjajočim se širokim razponom moči, Hermiona lahko posledj deluje samo še v nevidnem zakulisju, torej izključno v ozadju osrednjega dogajanja, kjer svoje znanje prerazporeja v podporne stebre napredovanja drugih. V ospredje pa lahko stopa le, ko ji Ron in Harry to izrecno dopustita, kar odseva širši vzorec vzpostavljanja in obravnave Hermione, ne le kot dekleškega subjekta, temveč predvsem kot vedočega otroka, čigar prisotnost in pojavnost podčrtuje nepretrgano odtekanje v skrbno odmerjeno in nadzorovano zakulisnost. V tem je tudi kleč njene uprizarjanja otroštva, saj se mora kot utelešenje otroka s prefinjeno izpiljenimi sposobnostmi in ogromnim znanjem le-temu neprestano odpovedovati, ga kvečjemu selektivno razkazovati, predvsem pa brzdati in podjarmljati, da bi tako umirila nemir, ki ga prinaša slutnja o širokem razponu iz njenega znanja izvirajoče moči.

Za Herminonino čarobno palico in moč vedočega otroka torej velja, da je zamejena, in sicer tako, da ostaja vprežena v vzorce nepravilnih, umetelnih družbenospolnih shem. Za čarobno palico v rokah deških subjektov in obliko moči, ki si jo prisvaja, pa je značilno, da ji prav ta ideološka akrobatika izrinjanja Hermione omogoča prilaščanje statusa in veljave čarobne palice generičnega/univerzalnega postavljenega otroka. Tudi po ovojnicah te čarobne palice se pretaka navidezno svobodno razraščujoča moč otroka, ki buri poglede odraslega in premeteno razživlja pričakovanja mladega bralstva. Vendar tudi tej čarobni palici ni prizanešeno, saj je vse bolj nazobčana in preprejena z vrezninami prepovedi odraslega sveta in vzganinami šolskih pravil. Ta izrecno omejujejo, prepovedujejo in dosledno preganjajo njeno uporabo tako zunaj kot znotraj meja čarovniškega sveta z izjemo šolskega razreda. In ker je v tem prostoru čarobni palici otroka dovoljeno izvajati uroke le pod

skrbnim nadzorstvom ali dobrohotnim patronatom odraslega sveta, vsakršno izvitje otroka iz njegovega objema vodi v nalamljanje in simbolično prizemljenje. Tudi v roke deškega subjekta se torej čarobna palica prevaja kot presihajoča, procesom slabljenja in hromenja neizbežno zapisana oblika pokrčene, propadajoče moči.

Ker je pokrčena na raven praktične nefunkcionalnosti, čarobna palica otroku posledično neprestano uhaja, drsi in pada iz rok, polomljeno nemočno binglja ali zasilno zakrpana sproža obratne učinke od pričakovanih. Prelivanje šolskega znanja v ovojnico otrokove čarobne palice tej kvečjemu omogoča, da kot prevodnik poplesuje v dvobojih med odraslimi, medtem ko v mislih in dojemanju otrok ostaja skrčena na 'košček lesa' (HPIV: 289). Odtegotanje in izpijanje otrokove vsakdanje, instrumentalne moči na način prikritega odvzemanja in pokrčevanja čarobne palice, polaga temelje ponovnemu oživljanju, zapredanju in porazgubljanju otroka v starem spletu nadetih pomenov, – ki so izpeljani iz romantične zapuščine idealiziranega nedolžnega otroka, s katerim se obdaja in ščiti svet odraslih. Zato poslej na ramena izbranega otroka seda kakor labod velika škrlatna mitološka ptica feniks z zlato svetlikajočim, kot pav dolgim repom, zlato bleščečimi kremplji in dolgim kljunom zlate barve. Mehko stisnjena ob Harryja ne le greje njegovo lice, marveč se po njem razliva in ga napolnjuje s svojo pesmijo nedolžnosti, pravičnosti, moralne neoporečnosti, krepčnosti in neuničljive lepote.

Prav v svoji trdni zavezanosti tej moralni neoporečnosti je otrok **prestavljen** v simbolni položaj, od koder deluje in služi kot izrisovalec, stabilizator in varovalo dobrega, s tem pa tudi kot zanesljivi branitelj njegovih nikoli povsem utrjenih, krhkih in vprašljivo poroznih meja. Na tem otroku, ki je prežet, okrepljen in imuniziran z zaščitniško ljubeznijo samožrtvovanih staršev, se posledično le še lomijo izprijeni poskusi in zlohotni posegi mračnih sil, ki jih je spočel odrasli svet sam. Otroku je tako kot posebej postavljenemu in edinemu prepoznavnemu varuhu meje dobrega naloženo in zaupano, da zavira napredovanje in razraščanje zla, ga pod zaščitniškim očesom daljnovidnega in modrega ravnatelja Dumbledorja popolnoma onesposoblja ali vsaj zamika njegov prihod, ohranjajoč ga na varni razdalji. Feniksova pesem, ki napolnjuje, vre in se dviga iz otroka, ga tako nenazadnje pretaplja v obrambni zid odraslega sveta, ki v njem išče ščit pred moralno vprašljivostjo, dvojnostjo in razcepljenostjo lastnih dejanj – s tem pa predvsem išče oporišče in zagotovilo varnosti pred spolzkostjo in potencialno izkrivljenostjo lastnega početja. Skozi oči v sebi razklanega odraslega sveta otrok zato pomirjujoče vznika kot čarobno belilno sredstvo, ki prekriva, lajša in občasno celo iluzorično razkraja nepretrgoma porajajoče se strahove in pregnjavice nikoli pomirjenega, v navzkrižje s samim seboj ujetega odraslega sveta.

Ta ideološki premik vzpostavljanja otroka kot varuha meje med dobrim in zlim, torej kot kontrolne točke, ki odpravlja razjedenost, naluknjanost, prehodnost in tankost dotične razmejitvene črte, postavlja temelje ponovnemu vkoreninjanju in razraščanju tokrat v čarovniška oblačila preoblečene ikone romantičnega otroka, ki ga je izumilo zadnje desetletje 18. stoletja. To je vedno podoba dotakljivega in gnetljivega, a hkrati nedotaknjene, od izkušenj umetno izoliranega in zato z njimi nezaznamovanega, načrtno izpraznjenega otroka. Ta vstopa v polje vidnosti le še kot prosojni nosilec simboličnih, nadetih pomenov. Zato v svoji jasni zapriseženosti, moralni nepokvarjenosti in duhovni čistosti ta otrok razmejitveno črto med dobrim in zlim ne le vzpostavlja in odebeljuje, marveč deluje kot zaščitnik, sijoča bakla upanja in varnosti odraslega sveta pred samim seboj. Tako kot nepretrgoma

iz lastnega pepela v ponovno življenje neutrudno vstaja mitološka ptica feniks, kar simbolično podčrta obnovljivost razmejitvene črte, ki jo riše skupaj z otrokom, v katerega se preliva, tako tudi pomirjujoče vznika podoba otroka kot trajnega simboličnega varovala in ojačevalca poprej nitkasto tanke in nevarno krušljive razvodnice med poloma dobrega in zlega.

Otrok v svoji dodeljeni, a hkrati že izpraznjeni vlogi utrjevalca in kazatelja jasne razmejitvene črte med dobrim in zlim zato nikoli dejansko ne posega po čarobni palici. Namesto nje v svojih rokah vihti podani mu lesketajoči se viteški meč, čigar ročaj je posut z 'dragocenimi rubini, velikimi kakor jajce' (HP2: 262). Čarobno palico v ključnih trenutkih prikladno pušča ob strani, jo odmetava ali pa mu je ta preprosto zaplenjena, znotraj šolskega očrta pa itak ostaja nazobčana in razjedena, porajajoča občutje nezadostnosti in neuporabnosti. Za čarobno palico tega otroka je torej značilno, da v ključnih trenutkih neopaženo ponika v nevidnost, odstopajoč prednost otrokovi izvorno postavljeni in varovalni nedotakljivosti, da nedosegljiva pozabljeno leži ob strani viteškega meča, ali da se kruši pod težo šolsko vcepljenih pomanjkljivosti in praktične neuporabnosti. In kot taka služi **samo še kot znak** gole zoperstavljenosti otroka utelešenju zla, nikakor pa ne kot izvor njegove prave instrumentalne moči. Ta leži izključno v njegovi na novo pripisani in obujeni pomenski mreži nedolžnosti.

2.0 ... k mitskim razsežnostim imaginarija otroštva

Trajna moč otroka torej leži le v njegovem stapljanju z zlatorazžarjenim in mehko plahutajočim feniksom – ikono otrokove neprestano samodejno obnavljajoče se neoporečne čistosti in nedolžnosti, s katero očitno brani in utrjuje več kot samo fantazemsko poglobljeno črto med dobrim in zlim. Kaj dejansko je namreč ta nedolžnost, v katero je zagrnjena podoba otroštva, nedolžnost, ki naj bi celila rane in zdravila strahove odraslega sveta, nedolžnost, ki za otroka ponovno ni toliko oblika moči kot oblika njenega odtekanja in otrokovega ponovnega padanja v razkrojenost in nevidnost? Šele tovrstno preizpraševanje potisne v ospredje glavnino velikanskega plazu mitskih razsežnosti imaginarija otroštva.

Varovalna nedolžnost, s katero je prelepljena kategorična oznaka otroka, je operacijski princip, ki omogoča tiho gnetenje kategorije otroka in njeno prirojevanje željam, podobam in projekcijam specifične matrice odraslega sveta. Povedano drugače, nedolžnost je **poustvarjena** praznina, v katero pod pokroviteljstvom odraslega sveta pada otrok, in ki vodi v prikladno razlaščanje in odtujevanje otroka od naboja lastne agentnosti. Z odtekanjem prav te v zevajočo praznino nedolžnosti otrok postaja nosilec lastne brezsnovnosti, a le zato, da bi lahko neovirano/nemoteno sprejemal vsebinskost, ki mu jo pod ogrinjalom nedolžnosti nadeva svet odraslih zahtev in poželenj; v tej nadeti čistosti in nedolžnosti postaja odlagališče, sidrišče in vozlišče vpisov in pričakovanj navidezno odmaknjenega odraslega sveta. Tovrstno prestavljanje otroka v polje izvzetosti od obdajajočega sveta – torej v polje nedolžnosti kot njemu naravne izpraznjenosti – usmerjeno napoteva k razmišljanju o otroku kot nedotakljivem otočku, kjer je otroštvo domnevno ločeno od odraslih skrbi in potreb, nezavezano spolnosti in nezaznamovano z družbenimi prepadi, socialnoekonomskimi delitvami in izven dosega družbenih posegov in zgodovinskih sprememb. Dikcija nedolžnosti, za katero je značilno prav prestavljanje otroka v

polje navidezne znakovne neobljudenosti, zakriva dejanske mehanizme izvabljanja, napolnjevanja in oblikovanja vsebinskosti modernega otroštva.

Zakriva namreč vzporedno potekajočo tipično komodifikacijo, komercializacijo in (hetero)seksualizacijo otroka, kot jih prinašajo denimo novodobna lepotna tekmovanja otrok in oglaševalna industrija nasploh. Te procese in njihove nosilce podčrtujejo in obvladujejo ozkotirne patriarhalne zapovedi o videnju ženskosti in moškosti, ki se tako skrivajoč pod navidezno nevtralnimi označevalcem nedolžnosti stekajo v oblikovanje in vzpostavljanje zelenih otroških teles in subjektov. To še zlasti poobčuteno velja za dekleško postavljeni subjekt, ki je vedno že ženski subjekt. Zanj vzdrževanje nedolžnosti predstavlja dvojni napor patriarhalnemu očesu dražljivo privlačne hoje po nevarno tanki vrvi, razpeti med izkazovanjem nemočne preddružbenosti na eni strani in spogledljive erotičnosti patriarhalno ukalupljenega ženskega telesa na drugi. O tem najbolj nazorno pričajo prav novodobna lepotna tekmovanja otrok, kjer so udeleženke potisnjene pod soj žarometov kot kokete mačjih oči, razprtih živordeče obravanih ustnic in sugestivno migajočih bokov. Dikcija nedolžnosti torej zakriva, da je pod njeno oznako otrok vedno že patriarhalno poodrasljen, zaradi česar je nedolžnost v svoji zatajeni osnovi vedno že nemogoč projekt.

In mar se te dvojne igre prestavljanja otroka v polje navidezne znakovne neobljudenosti ne poslužuje tudi *Harry Potter*, kjer nedolžnost, ki naj bi celila rane in zdravila strahove odraslega sveta, za otroka ne pomeni toliko oblike moči kot nemoči? Predvsem pa, mar v univerzalnost nedolžnosti, pod katero naj bi grozil vsak otrok, *Harry Potter* ne vtihotaplja družbenospolno obeležene zareze, ki povsem pritiče politiki patriarhalne matrice? To je matrica, v kateri je dekleški subjekt – Hermiona – vedno že žensko postavljen, torej odrinjen in razveljavljen v svoji bitnosti in za katerega je nedolžnost od vsega začetka zavita v svojevrstno izmikajočnost približka. Čeprav patriarhalna matrica z zatekanjem k nedolžnosti otroka tega navidezno izrisuje in ponuja kot izvendružbenega in asekualnega, temu ni tako. Kajti že pretres samih osnovnih koordinat nedolžnosti, v katere je vpet otrok *Harryja Potterja*, izkazuje, da je pravi otrok dotičnega besedila in patriarhalne matrice nasploh vedno lahko samo deček; deček, ki je razigran, ustvarjalno podjeten, zapisan sprevačanju in lomljenju pravil, predvsem pa racionalen. Nasprotno to nikoli ne more biti dekleški subjekt, saj je postavljen kot odklon – v tem besedilu je to kot utelešenje vedočega otroka, ki ga je treba zajeziti, zato da bi lahko sledil deški igri, torej igri nedolžnega otroka, ki ga želi gnesti patriarhalna matrica.

Harry Potter izkazuje simptomatično težnjo novega vala tradicionalnih otroških besedil po ponovnem vkoreninjanju idealnega, nedolžnega otroka. Tega za svoje potrebe koherentnosti vzpostavlja in podpira na način obujanja politike spolov in utrjevanja družbenospolnih zakoličb. Širše gledano pa odseva dejstvo, da vedoči otrok, ne glede na dejanski spol njegovega nosilca, ni dobrodošel v sistemu prepoznavnega in zaželenega kalupa otroštva. Ker diskurz nedolžnosti deluje kot mašilo in belilo, ki zakriva prirojevanje, seksualizacijo in komodifikacijo otroških teles in subjektov v skladu z zahtevami patriarhalne matrice, zakulisnost vedočega otroka, ki ga nadzoruje in uravnava nedolžni otrok, za patriarhalno matrico namreč ostaja strukturalna nujnost.

Nedolžnost je depolitizirana oblika govora o otroku, ki zakriva prehajanje, zatiranje in skrivanje kulturnih postavk pod oznako izvirne naravnosti otroka. Nedolžnost, pod katero je v našem kulturno-simbolnem sistemu strnjeno dojemanje in

vzpostavljanje otroštva, dejansko deluje kot odvajalno sredstvo. V prvi vrsti namreč krha, redči in izpira moč otroka, ki je tako nevtraliziran, predvsem pa odpravljen kot potencialni družbeni komentator, kajti v nemosti svoje nedolžnosti ne more ničesar zahtevati niti hoteti. Nedolžnost otroka razorožuje, tako da ga prestavlja v polje poustvarjene izpraznjenosti in brezsnovnosti, s čimer je potegnjena na plano kot čakajoče, nemočno odlagališče in torišče vpisov in zahtev, vzdrževalo potreb specifične matrice odraslega sveta po oblikovanju navidezno nekrušljivih bivanjskih podob. Nedolžnost je depolitizirana oblika govora o otroku tudi in predvsem zato, ker narekuje in spodbuja videnje otroka kot od obdajajočega sveta izdvojen, odcepljen in nedotaknjen 'arhipelag', ki živi v sebi lastnem magičnem svetu, izven dosega družbenih procesov, posegov in pretresov. V tem tudi leži mitskost ustoličenega imaginarija otroštva, ki sloni in se izraža iz nedolžnosti. Mit nedolžnosti otroštva, če sledimo Barthesovi analizi mita (1989: 155–156), zanika in briše obstoječo kompleksnost ideoloških usedlin, ki so ključnega pomena pri oblikovanju in ponotranjanju pojma otroka. Prav tako tudi briše in zanika obstoj same konstrukcije otroštva, tako da njegove sestavine sprevrača v preprostost izvirne naravnosti. Mit vzpostavlja svet, katerega ne poudarjajo in obremenjujejo protislovja, saj je njegova naloga prav v tem, da jih zakriva in odmika od kritičnega pogleda. Mit torej vzpostavlja svet, ki je povsem oropan kakršnekoli globinskega. V tem pogledu diskurz nedolžnosti z odvajanjem otroka v predpisano enoznačno prozornost ne le razveljavlja in briše kompleksno razvejanost in razplastenelost morebitnih soobstajajočih drugačnih otroštev. Še več, deluje namreč kot slepilo, ki služi prikrivanju in odvrčanju kritične pozornosti od dejstva, da pojem otroštva neposredno temelji na preigravanju s pomenskimi vsadki, ki jih je v tem sistemu porajanja simbolnega otroka kot kulturnega označevalca deležen vsak dejanski otrok. Nedolžnost otroštva je njegov veliki mit, ki omogoča, da se o otroku govori, ne da bi se ga dejansko dotaknili. In v tem smislu je nedolžnost dokončno depolitizirana, mitska oblika govora o otroku, saj se sama poraja kot čista nedolžnost vzpostavljanja otroka, skozi katero tudi ozadenjska govorica komodifikacije, komercializacije in patriarhalne seksualizacije sedaj zadobiva obrise nevprašljive naravnosti, ostajajoč varno zunaj dosega kritičnih presvetlitev.

■ V času, ko se razvodnice med tradicionalno razslojenimi vsebinami odraslega in otroškega sveta vedno bolj premeščajo, krčijo in porazgubljajo, pojav Harryja Potterja umirja nemir, ki ga prinaša tovrstna 'panika otroštva', kajti s povrnitvijo otroka v objem nedolžnosti, ga ponovno vrača v polje tihe gnetljivosti in prikrojenosti zahtevam in vsadkom specifične matrice odraslega sveta. Zapeljiva svežina otroštva, ki jo v varnem zavetrju čarovniškega šolskega internata ponuja očem bralstva *Harry Potter* z zamahi svoje čarobne palice, torej temelji le na dozdevnem odmikanju od tradicionalnega podoumevanja otroštva kot utelešenja nemoči. Sprva se zdi, da osnovno vodilo uprizorjanja tega novo ponujenega harryevskega otroštva postane bitka za odmerjanje in dodeljevanje moči otroku in s tem za njegovo prepoznanje kot enakovrednega in nikakor ne kot nebogljenega soudeleženca pri odločanju in uravnavanju svojih dejanj. Dejansko pa se vzporedno v otrokovo čarobno palico vse globlje vrezujejo prepovedi in kazni, ki njeno delovanje zamejujejo vzdolž poustvarjene družbenospolne delitve. Čarobna palica je torej tista, ki v svojem navideznem snovanju neukalupljenega, močnega otroštva nezadržno priteguje mlado bralstvo, oči odraslih pa nekoliko manj zmuzljiva možnost obvladovanja otroštva. V tem tudi leži draž in uspeh *Harryja Potterja*, saj se prikrilo dejansko dobrika samo odraslemu

bralcu, ki tako preko ramen imaginarnega, sebi prikrojenega otroka, naslavlja in se spogleduje predvsem in edino s samim seboj.

Literatura

Primarna:

Rowling, J. K. 1997. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury. (HPI, 1997)

Rowling, J. K. 1998. *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. London: Bloomsbury. (HPII, 1998)

Rowling, J. K. 1999. *Harry Potter and the Prisoner of Azkabar*. London: Bloomsbury. (HPIII, 1999)

Rowling, J. K. 2000. *Harry Potter and the Goblet of Fire*. London: Bloomsbury. (HPIV, 2000)

Rowling, J. K. 1999. *Harry Potter: Kamen Modrosti*. Ljubljana: Epta. (HP1, 1999)

Rowling, J. K. 2000. *Harry Potter: Dvorana skrivnosti*. Ljubljana: Epta. (HP2, 2000)

Rowling, J. K. 2001. *Harry Potter: Ognjeni kelih*. Ljubljana: Epta. (HP4, 2001)

Sekundarna:

Navednice:

Barthes, Roland. 1989 (1973). *Mythologies*. London: Paladin Books.